

Гринь О. О.

*прокурор Хмельницької місцевої
прокуратури Хмельницької області*

ОЦІНКА ВПЛИВУ БІОЛОГІЧНИХ ЗАГРОЗ НА ДЕРЖАВУ ТА СУСПІЛЬСТВО

У системі особливих пріоритетів державної політики важливе місце посідає біобезпека. Будь-які біочинники, які провокують негативні зміни в природньому середовищі, становлять пряму загрозу для біобезпеки, життя людини і довкілля. Це безпосередньо відбивається на усіх сферах життєдіяльності суспільства, в тому числі і на соціальній та правовій.

Сьогодні важливим питанням для людства є усвідомлення та переосмислення інформації щодо наявних та прихованих біозагроз. Досить часто зі сторони як державних органів, так і населення, що проживає на території відповідної держави, відсутнє бачення та розуміння наслідків, до яких можуть призвести ці загрози.

У цьому питанні варто зупинитись на аналізі визначень «загроза» й «біозагроза». Так, дефініція «загроза» в довідковій літературі розкривається як «реальна небезпека, реальна можливість заподіяння шкоди, можливість настання небезпечного поєднання ситуації та стану взаємодії об'єктів, його засобів і результатів, яке робить небезпеку реальною» [1, с. 36]. Науковець Бодрук О. С. вважає, що загроза являє собою реальну ознаку небезпеки, що вона виступає базовою конструкцією, яка поєднує між собою інші компоненти безпеки [2, с. 16]. На думку деяких науковців під поняттям «біозагроза» потрібно розуміти вплив небезпечних біологічних чинників на умови існування живих організмів біосфери (біоти), які реально здатні їй зашкодити – викликати захворювання або смерть. До таких чинників вони відносять патогенні мікроорганізми – збудники інфекційних захворювань незалежно від їх походження і способів отримання, а також продукти їх життєдіяльності;

біохімічні, мікробіологічні, біотехнологічні препарати; екопатогени, які завдають збитків навколишньому середовищу [3, с. 114].

Оцінка впливу біозагроз на державу і суспільство безпосередньо відображає ймовірні наслідки, до яких вони можуть призвести. Йдеться про поширення інфекційних захворювань серед населення, збільшення показників смертності, руйнацію системи охорони здоров'я, а особливо в питанні первинної профілактики. До цього ж, біоатаки впливають на трудовий ресурс суспільства, здійснюють спотворення моральних і духовних цінностей, провокують зниження якості життя людини. Під дією біозагроз непоправної шкоди зазнає навколишнє середовище. Зокрема, несприятливі біологічні фактори впливають на забруднення атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтового покриву.

Відповідно до Загальних положень Стратегії біобезпеки та біологічного захисту [4], розробленої з метою реалізації Стратегії національної безпеки України [5], біобезпека є однією з найважливіших складових екологічної та національної безпеки України. На сьогодні у державі існує тенденція до посилення негативного впливу біологічних чинників на населення та навколишнє природне середовище, можливість виникнення загроз біологічного походження, пов'язаних з імовірними негативними наслідками розвитку сучасних біотехнологій та синтетичної біології, міграційними процесами, транскордонними переміщеннями тварин, товарів, появою нових збудників емерджентних інфекцій, проявами біотероризму, відсутністю чітко визначеної процедури провадження генетично-інженерної діяльності тощо. При цьому надзвичайно важливу роль у створенні системи біобезпеки відведено контролю з боку держави за використанням біологічних агентів, лабораторній біобезпеці, колекційній діяльності зі штамми патогенних мікроорганізмів та унеможливленням їх витоку в навколишнє природне середовище [4].

Отже, враховуючи вищезазначене, вирішення проблеми біобезпеки безпосередньо вплине на життєзабезпечення суспільства, дієздатність держави, задоволення потреб соціальної сфери, рівень якості медицини та санітарного

благополуччя населення у майбутньому. Для цього як держава загалом, так і кожен громадянин повинні докласти максимально зусиль для ідентифікації біологічних загроз, попередження їх негативного впливу, недопущення настання фатальних наслідків для людства та природи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Курзова В. В. Поняття та чинники біозагроз у контексті забезпечення біологічної безпеки України. *Право і безпека*. 2011. № 1 (38). С. 35-38.

2. Бодрук О. С. Структура воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти. К: Національний ін-т проблем міжнародної безпеки, 2001. 299 с.

3. Величко М. В. та ін. Впровадження системи моніторингу та нейтралізації біозагроз в Україні як необхідна умова забезпечення безпеки медичних, фармацевтичних працівників та пацієнтів. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 2 (27). С. 113-117.

4. Стратегія біобезпеки та біологічного захисту: Указ Президента України від 17 грудня 2021 р. № 668/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668/2021#Text>.

5. Стратегія національної безпеки України: Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12>.